

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

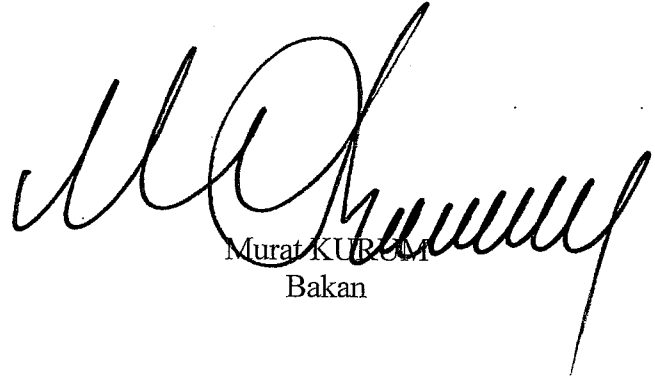
Sayı :30824082-610 - 536 7711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

26 Aralık 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (107 Adet, 175 Sayfa)

7/74666

GK 55

HATAY MİLLETVEKİLİ
SAYIN BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU'NUN
TBMM 7/74666 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVAPLARI

SORULAR:

Maya Enerji Üretim Ltd. Şti. tarafından Dicle Havzası'nda, Diyarbakır İli-Kulp İlçesi ve Batman İli Sason İlçesi sınırlarında bulunan Zori Çayı üzerinde Metin HES (Kayser Barajı) kurulması ve bu kapsamda ayrıca 2 adet kaya malzeme ocağı kullanılması planlanmaktadır. Söz konusu proje sebebiyle Sason Çağlı köyü Ordu mezarası, Kulp Hamzalı köyü Sinda ve Diristan mezarları tamamen su altında kalacaktır. Bunun sonucunda ise bölgedeki onlarca aile göç edecek, tarım ve hayvancılık zarar görecektir, "Küçük Karadeniz" olarak nitelendirilen Zori Vadisi'ndeki kültürel ve doğal varlıklar tehlike altına girecektir. Durum böyleyken ÇED Yönetmeliği uyarınca, 19.08.2011 tarihinde başlatılan ÇED süreci sonrasında projeye ilişkin 2021/1320 Esas no.su ile "ÇED Olumlu Kararı"nın iptali istemi ile dava açılmıştır. 2021/1320 Esas no.su ile açılan dava için Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi tarafından bilirkişi görevlendirmesi yapılmış ve 01.04.2022 tarihinde Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi'ne sunulan bilirkişi raporu sonrasında Mahkeme; 2022/904 Karar No.su ile "ÇED Olumlu Kararı"nın iptali yönünde karar vermiştir. Bakanlığınız tarafından inceleme değerlendirme süreci başlatılan projeye ilgili olarak 18/11/2022 tarihinde İnceleme Denetleme Komisyonu toplantısı gerçekleştirilecektir. Bu bağlamda;

- 1) 01.04.2022 tarihinde verilen ÇED Olumlu Kararı'nın iptali yönündeki karara gerekçe olan eksiklikler tamamlanmış mıdır?
- 2) Ana geçim kaynağı bitkisel ve hayvansal üretim olan bölge halkının olası mağduriyetleri ve proje etki alanında kalan tarla ve bahçe tarımı yapılan araziler üzerine olumsuz etkileri incelenmiş midir?
- 3) Projenin bölge hayvancılığı üzerindeki olumsuz etkiler ile alınacak önlemlere ÇED raporunda yer verilmiş midir?
- 4) Projenin inşası sırasında yapılacak patlatmalar ile malzeme nakliyesinden kaynaklanan toz oluşumunun tarımsal üretim miktarı ve tarım ürünlerinin verimliliği üzerine etkilerine ilişkin değerlendirme yapılmış mıdır?
- 5) Proje sahasının büyüklüğü düşünüldüğünde alandaki inşaat çalışmalarının ve patlatmadan kaynaklı olarak bölgeye yayılacak toz emisyon miktarlarının olası çevreye etkilerine ilişkin ölçümleme yapılmış mıdır?
- 6) Baraj yerindeki kayaçların geçirimsizliğinin belirlenmesi için yeterli sayıda sondaj yapılmış mıdır?

CEVAPLAR:

1- "Metin HES (Kayser Barajı), Malzeme Ocakları, Kırma-Elleme Tesisi ve Beton Santrali (50 MWe / 53,774 MWm" projesinin dava konusu olmasına ve proje için verilen ÇED Olumlu Kararları'nın iptal edilmesine neden olan gerekçeler ve bu gerekçelerin giderilmesine yönelik, Mahkeme tarafından eksik ve yetersiz görülen bölümlerin yeniden düzenlenmesi suretiyle hazırlanacak revize ÇED Raporu'nun 2009/7 sayılı Genelge kapsamında sunulması Bakanlığımızca uygun bulunmuştur. Hazırlanan revize ÇED Raporunun İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca yeniden değerlendirilmesine ilişkin iş ve işlemler ile projenin ÇED süreci hali hazırda devam etmektedir.

2,3,4,5- Bilindiği üzere, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci; gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu/olumsuz etkilerinin belirlendiği, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin belirtildiği, aynı zamanda projenin; gerek hazırlık, gerek inşaat, gerekse işletme dönemine ilişkin çevresel etkilerinin kapsamlı ve detaylı olarak incelendiği, belirlenen olumsuz etkilerin giderilmesine dair, alınacak önlemlerin çevre mevzuatı çerçevesinde, öngörülen modelleme çalışmaları ile desteklendiği, yapılan tüm bu çalışmaların, hesaplamaların ve değerlendirmelerin irdelendiği bir süreçtir.

Bahse konu projeye ait dosyanın, her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların içinde yer aldığı İnceleme Değerlendirme Komisyonu (IDK) oluşturulmuş olup, projenin tarımsal üretim miktarı, tarım ürünlerinin verimliliği ve hayvancılık üzerine olası etkileri ÇED süreci içerisinde proje kapsamında oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyon üyesi olan Batman ve Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlükleri tarafından detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Proje kapsamında; arazinin hazırlanmasından tesislerin inşasına kadar yapılacak işlerden kırma, öğütme, taşıma, depolama ve patlatma gibi toz yayıcı işlemler ve bu işler nedeniyle, bitki örtüsüne, tarım arazilerine, yerleşim yerlerine vb. etkiler olası çevresel etkileri ile birlikte kümülatif etkiler belirlenmiş olup, olabilecek olumsuz etkilerinin azaltılması için alınacak önlemler ÇED Raporunda detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

ÇED Raporu'nda en kötü durum senaryosuna (bütün çalışmaların aynı anda ve aynı noktada çalışıyor olması kabulü) göre oluşacak toz emisyonu değerleri hesaplanmış ve çıkan değere göre toz emisyon dağılımı modellenmesi yapılmıştır. Modelleme sonuçları; çalışma alanı olarak belirlenen baraj gövdesi alanı, kaya malzeme alanları, kırma eleme tesisi alanı, santral binası alanlarını merkez alacak şekilde en yakın yerleşim yerlerine göre değerlendirilmiştir. Projenin geniş alanlarını kaplayan göl alanında ise bir çalışma öngörülmemiştir.

Ayrıca, projenin inşaa faaliyetlerini yürüteceği alanın etki alanında tarla ve bahçe tarımı yapılan arazileri bulunmamakta olup, projenin tarım alanlarına ve hayvancılık faaliyetlerine olası etkileri ÇED süreci içerisinde proje kapsamında oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyon üyesi olan Batman ve Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlükleri tarafından detaylı bir şekilde değerlendirilmiş olup süreç içerisinde kurumların olumlu görüşleri alınmıştır.

6- Bilindiği üzere; ister Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü tarafından, isterse özel şirket tarafından geliştirilmiş olsun, HES projelerinin tamamı için Fizibilite Raporu hazırlanması zorunludur. Şirketler tarafından, planlanmış oldukları projeler hakkında hazırlanmış olan ve DSİ Genel Müdürlüğü'ne sunulan fizibilite raporları, uygun bulunmaları halinde DSİ tarafından onaylanmaktadır. HES projelerinin belirlenen akarsu üzerinde teknik açıdan yapılabilirliğinin bulunup bulunmadığı hususu ise hazırlanan fizibilite raporlarının DSİ tarafından uygun bulunmasıyla ortaya konulmaktadır.